

DOMAČI PRIJATELJ

V PRAGI, 1. OKTOBRA 1906.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna hranil v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj**. Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne.

*Velecenjena gospa, vpeljite,
prosim, v svoji domačnosti
tako priljubljeno
Vydrovo žitno kavo!*

*Zamčimo
za Vašo rado
voljnost.
Tukajle je naš
naslov:*

Vydrova tovarna hranil Praga VIII.

Deset zapovedi o Vydrovi žitni kavi.

I.

Vydrova žitna kava je dar Božji; je **redilna, zdrava in nadomesti** zrnato kavo, za drag denar sem dovažano.

II.

Iznebi se **predsodka**, da iz žita ne more biti kava; **iz njega je kruh**, zakaj bi ne poskusili?

III.

Vzemi $\frac{3}{4}$ Vydrove in $\frac{1}{4}$ zrnate kave, ter jo **po navodilu** pripravi. Zrnato kupuj samo **najboljše** vrste.

IV.

Otrokom dajaj samo Vydrovo kavo. Radi jo pijo in ugaja jim.

V.

Vydrovo žitno kavo **pokuhaj** in netrpi, da bi se priprava iste le zanikerno vršila.

VI.

S cikorijo oprezno ravnaj, ker ona da barvo, **kazi pa okus kavi**.

VII.

Z rabljenjem Vydrove žitne kave si **prihraniš**, ter to gotovo na drug način dobro porabiš.

VIII.

Nepozabi **priporočati** Vydrove žitne kave. Privošči tudi drugim tako dober zajuterk, kot samemu sebi.

IX.

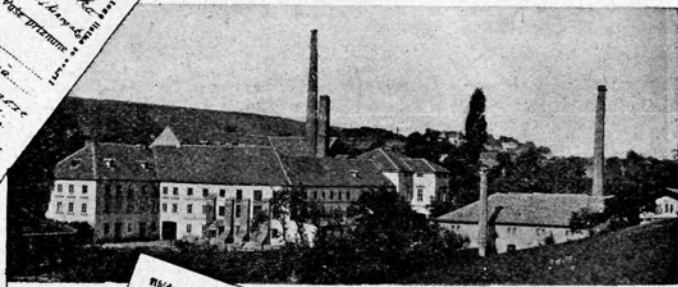
Cena je nizka: 5 kg za **4 K 50 v**, poštne prosto. „**Domači Prijatelj**“ mesečno zastoj.

X.

Naslov si dobro zapomni in se ne pusti z drugim motiti: **Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.**

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Vydrova tovarna hranil _____
 _____ *Praga VIII.*

[illegible]

provesta kava je mozi in majji
ni tako po volji da se jo priporoča
in priporoča in pravi da jo priporoča
vse na 5 kg. K 4.50 k. fud naravno
gopa. Ana Petercel
Predmestje Loka
Štefka Loka.

Põhimaal peeti mi põlvkõlge
 põlvkõlge kollektoreid vask vaski sadelkor sarnas k...
 za R.3 60 b... postm...

Shoffa Loka.
 Marija Petermel
 Zina Shoffa Loka.

Kako sodijo g. g. češki zdravniki o Vydrovi žitni kavi:

Nekoliko vzgledov.

MUDr. **Jožef Böhm**, okrajni in postajni zdravnik v Češ. Třebovi: Vaša žitna kava je izvrstna pijača. Ima izvrsten okus, ne povzroča nikakih težav v želodcu ter nič ne draži. V svoji domačnosti jo rabim že več let ter jo vsakomur kar najbolj priporočam.

MUDr. **Fran Capek**, okrajni zdravnik, Měrotín pri Litovlu: Čeprav rabimo Vašo kavo v moji domačnosti šele od jeseni l. 1905, vendar Vam moremo že sedaj sporočiti, da ostanemo zaradi njenih izvrstnih lastnosti kot dodatka h zrnati kavi Vaši stalni odjemalci ter da bomo Vašo kavo ter ostala Vaša hranila priporočali vsakomu.

MUDr. **Ljudevit Fresl**, okrajni zdravnik v Zábřehu: Že nekoliko let uživam Vašo žitno kavo ter sem se navadil nanjo jaz — kot moja družina — tako, da bi jo stežka pogrešal v svoji domačnosti. Po lastni skušnji priporočam Vašo žitno kavo namesto zrnate pri vsaki priložnosti.

MUDr. **V. Hausmann**, okrajni zdravnik v Krásni Hori: Vašo žitno kavo se more vsakomur, zlasti otrokom toplo priporočiti.

MUDr. **Jožef Helán**, okrajni in grajščinski zdravnik v Pačlavicah: Z Vašo žitno kavo (ter z ostalimi Vašimi izdelki) sem popolnoma zadovoljen. V moji domačnosti je postala neobhodno potrebna, in tudi, komur sem jo priporočil, jo vsakdo hvali. Je to zelo primeren in zdrav dodatek h zrnati kavi.

MUDr. **Jožef Hudec** v Obříství: Če se pridene Vašo žitno kavo zrnati, izgubi ta ostri okus ter ne „peče“ v grlu, vsled česar postane pijača prijetna in bolj prebavljiva. Za otroke je sploh neobhodno potrebna.

Operator Dr. **Ferdo Charvát**, primarij kirurgičnega oddelka sploš. bolnišnice v Plznji: Vašo žitno kavo rabim v svoji družiti že več let in sem z njo popolnoma zadovoljen.

MUDr. **Josip Janko**, okrajni, tovarniški in grajščinski zdravnik v Libčanicah: Vašo žitno kavo rabimo že dalj časa brez kakoršnegakoli primeska zrnate kave in nam zelo ugaja. Sam uživam žitno kavo črno, ter mi popolnoma nadomešča popreje živjano zrnato kavo.

MUDr. **Josip Fr. Kaucký**, prakt. zdravnik v Bohdancu pri Pardubicah: Kot Vam je znano, kupujem Vašo žitno kavo že dalj časa, ker sem prepričan, da je to imeniten izdelek ter kot dodatek h zrnati kavi zelo okusen, redilen ter neškodljiv. Zato jo ob vsaki priliki toplo priporočam. Ker brez nje nemorem biti, a dosedanja zaloga mi pa že pohaja, prosim zopet za novo pošiljatev.

MUDr. **Josip Konopník**, okrajni zdravnik na Stříbrnih Horah: Že takoj od začetka sem odjemalec Vydrove žitne kave in sem do sedaj z njo popolnoma zadovoljen. Ta domači izdelek priporočam povsod na mesto tujih in negotovih.

MUDr. **Fran Koza**, okrajni zdravnik, Sebranice: Moja družina slastno vživa Vašo kavo. Prav srečen sem, da „Vydrovka“ tako tekne mojim „Ferdinandom“.

MUDr. **Josip Pacner**, mestni zdravnik, Mladá Boleslav: Vsled prenapetja z duševnim delom sem postal zelo nervozen — moral sem opustiti pitje dražejih pijač — tudi zamorske kave, ter poiskati nadomestilo, katero sem našel v Vaši izvrstni žitni kavi, katero morem z mirno vestjo priporočiti vsakomur, kdor je nervozen.

MUDr. **H. Sýkora**, okrajni zdravnik, Horky n. Jiz.: S tem naročam 15. vrečico žitne kave, kar gotovo najlepše dokazuje, kako je Vaša v vsakem oziru izvrstna žitna kava priljubljena v moji domačnosti. Želim Vašemu podjetju vedno obilo sreče!

MUDr. **Dragotin Václavec**, mestni in okrajni zdravnik v Dobříšu: Vašo žitno kavo priporočam povsod zlasti po družinah, kjer je več otrok, in sicer iz zdravstvenih in iz praktičnih ozirov.

DOMAČI PRIJATELJ.

LETNIK III.

V PRAGI, 1. OKTOBRA 1906.

ŠTEV. 10.

GRISA:

PESEM.

Rože moje bele
kot sneženi breg
so nocoj skopnele,
kakor gorski sneg.

Ali sape tople
južnega neba
niso mi zasople
vrta krasnega . . .

Brez poljubov žgočih
vajenih deklet —
brez objemov vročih,
ki pozna jih svet!

Same so skopnele,
ko je šla mimo,
in roke mi bele
nudila v slovo!

IVAN LAH:

PRIPOVEDKA.

Živel je v vasi Antonij Brentonovič, dober in ljubeznjiv človek. Vesel je bil med ljudmi in pobožen pred Bogom. Izpolnil je vse svoje dolžnosti, dajal je revežem vbogajme in ni storil nikomur nič žalega. Živel je se svojo ženo, in sta bila zelo srečna, kajti ljubila sta se zelo. Daleč okoli so poznali Antonija Brentonovica, ker je tako ljubil svojo ženo, pogosto so ga dajali za zgled, ker je bil dober in srečen človek. In zato se je nesreča ogibala njegove hiše, da je bil vedno zadovoljen. Vsi so rekli,

da ga Bog ljubi, ker je dober in pošten, in zato ne pride nesreča v njegovo hišo.

A prišlo je nekoč, da je Antoniju Brentonoviču zbolela žena in umrla. Padel je takrat Antonij Brentonovič od žalosti na kolena in zajokal od britkosti. Hotel je klicati na Boga, kaj da je storil hudega, da mu je poslal to nesrečo in mu vzel najljubše, kar je imel na svetu. A spomnil se je, da bi bil to greh in se je udal. Šel je k sosedu in je potožil svojo bol.

Žalosten obraz je naredil sosed, kajti bilo mu je v resnici žal Antonija Brentonoviča, ker je bil dober človek. „Potrpi,“ ga je tolažil, „tako je na svetu, da je oče slabega kot dobrega. Potolaži se in boš pozabil . . .“ „Nikdar ne bom pozabil, nikdar ne more biti drugače, kakor je danes,“ je rekel Antonij Brentonovič in si brisal solzne oči. In šel je dalje k svojemu zvestemu prijatelju in je iskal pri njem tolažbe. Vzdihtil je zvesti prijatelj globoko in podal je roko Antoniju Brentonoviču. „Kaj hočemo,“ je pravil, „pozabiti moramo in udati se. Bog ve, zakaj je storil tako. Morda ti Bog povrne na drugi strani. Potolaži se.“

„Nikdar se ne morem potolažiti,“ je rekel Antonij Brentonovič, „neprestano bom žaloval za njo, nič mi je ne more na svetu nadomestiti, nobena sreča, največje bogastvo ne.“

In žalosten je odšel Antonij Brentonovič dalje in nikjer ni mogel najti tolažbe.

Prišel je tudi k kumu, ki je bil najstarejši dedek v vasi.

„Glej, kume, je dejal, „žena mi je umrla in ostal sem sam.“

Pomislil je dedek in zmignil z ramami. Poznal je Antonija Brentonoviča in ga pomiloval v svojem srcu.

„Kaj hočeš, Antonij Brentonovič, je rekel, „nič ni večnega na svetu, nič nesmrtnega. Vse mora iti tako, in mi moramo živeti, kakor je, naj je dobro ali slabo, kar da življenje, moramo vzeti, kar vzame smrt moramo pustiti. In morda ti prinese zopet kaj življenje . . . Tako živimo do smrti.“

„Nič več ne more prinesiti, vse je vzela smrt,“ je tožil Antonij Brentonovič v obupnosti. In prišli so drugi prijatelji in tolažili so ga ravno tako.

Pokopal je Antonij Brentonovič svojo ženo in obklečal ob njenem grobu in dolgo je plakal tam sam.

„Potolažil se bo in pozabil,“ so mislili prijatelji in se razšli.

Antonij Brentovič je nasadil cvetlie na grob svoje žene in hodil tja vsak dan. Čutil se je zapuščenega in molil je tam v globoki žalosti vsak dan do večera. Živela je takrat v vasi vdova Marta, verna in dobra žena. Umrl ji je bil mož, ko še ni bila stara. Zelo je žalovala takrat, kajti ljubila sta se z možem čez vse na svetu.

Zaplakala je na glas in je mislila, da bo umrla od žalosti. Prišla je sosedka k nji in rekla:

„Ne jokaj tako, morda se je moralo zgoditi, nič ne vemo, kako je v božji volji.“

Zajokala je vdova Marta še bolj. „Kako bi se to moralo zgoditi, tako sva se ljubila,“ je rekla, „ni mogoče, da bi bila tako božja volja.“

Prišla je k njej prijateljica in ji govorila:

„Ne greši zoper Boga, greh je obupovati, morda se boš tako lažje zveličala . . .“

A vdova Marta je plakala še bolj in ni verjela, kar so ji pravile sosede in prijateljice, ki so jo tolažile s takimi besedami.

Prišla je starka teta, objela jo je, ker se ji je smilila dobra Marta. „Potolaži se,“ jo je tolažila, „tudi drugi so morali prestatiti isto in so morali živeti . . .“

„Zakaj nisem jaz umrla prej,“ je zaplakala zopet vdova Marta. In ni se dala potolažiti.

Pokopali so sosedje moža in vdova Marta je še dolgo jokala na njegovem grobu. Sosedinje in znanke so stale ob nji in jo tolažile a zaman.

Obsadila je vdova Marta grob s cveticami in hodila vsak dan molit na grob. Globoka žalost je bila v njeni duši, da si je želela s sveta, da bi bilo konec tej osamelosti. Tako je hodila tja, ko je umrla žena Antoniju Brentonoviču. In tako sta hodila tja oba. Nista se ozirala okoli, niti nista gledala drug na drugega. Gledala sta na grob pred seboj, kjer so rastle cvetlice, mislila sta na minljivost sveta, Antonij Brentonovič se je spominjal svoje nepozabne žene, in vdova Marta si je klicala v spomni krasne dni, ki jih je bila preživela s svojim možem. Počasi so se porastli grobi, in cvetlice so pognale v njih krepke korenine na obeh grobovih.

Vdova Marta je s početka plakala na grobu, a sčasoma ni več plakala, samo vzdihovala je. Spočetka se nista niti obgovorila z Antonijem Brentonovičem, kajti Antonij Brentonovič je hodil z vpognjeno glavo, globoko zamišljen.

„Kako je ljubil svojo ženo Antonij Brentonovič,“ je pomislila vdova Marta, ko ga je tako videla vsak dan zamišljenega ob grobu. In počasi je tudi Antonij Brentonovič hodil bolj ravno in ni več žaloval tako. Spomnil se je, kaj so mu v tolažbo govorili prijatelji sosedje in stari kum, in je videl, da je res tako, da mora tako biti.

„Kako je ljubila svojega moža vdova Marta,“ je pomislil včasih, ko jo je videl vzdihovati ob grobu.

In zgodilo se je, da sta nekoč v večeru, ko je grobar zapiral pokopališče, oba ob enem šla domov.

„Lep večer je,“ je rekel Antonij Brentonovič.

„Da, lep, in tako žalosten v tej samoti,“ je rekla vdova Marta.

„Kaj hočemo,“ je vzdihnil Antonij Brentonovič.

„Vse se mora prestat,“ je vzdihnila vdova Marta. Spomnila se je, kar so bile pravile sosede in prijateljice in starke — tete in je videla, da bo res tako, da ne more biti drugače.

„Lepo so vam porastle cvetlice,“ je rekla vdova Marta, ko sta molčala. Dobro se je zdelo Antoniju Brentonoviču, da se je vdova Marta zanimala za cvetlice na grobu. Kakor da se je nekaj zganelo v srcu, je čutil, ko je to rekla.

„Vam tudi, še lepše,“ jo je pohvalil Antonij Brentonovič na to. Milo se je storilo vdovi Marti, da je Antonij Brentonovič pogledal na njen grob. Nekaj nemirnega je zatrepetalo v srcu, kar že dolgo ni bila občutila. Obmolknila sta oba, kajti spoznala sta, da se je izdala velika skrivnost, kajti Antonij Brentonovič je spoznal, da se je vdova Marta ozrla na grob, kjer je on sadil cvetlice, in vdova Marta je vedela sedaj, da Antonij Brentonovič ne hodi po pokopališču, kakor da nič ne vidi.

Res je nanreč Antonij Brentonovič pogosto, kadar je bil tam sam, stopil mimo drugega groba ob kraju, kjer je navadno klečala vdova Marta, in jo je pomiloval zaradi njene osamelosti. In vdova Marta je, ob času, ko ni bilo blizu Antonija Brentonoviča, stopila k drugemu grobu, in ji ga je bilo žal zaradi njegove zapuščenosti. In tega ni vedel nihče a čutila sta oba, da je tako. In čutil je Antonij Brentonovič, da bi bilo težje pozabljati, ko bi ne hodila na pokopališče tudi vdova Marta, in vdova Marta je čutila, da lažje pozablja, ker hodi tja tudi Antonij Brentonovič.

In tako sta se vračala tisti večer v lepem pogovoru o resnih rečeh, da je nazadnje vdova Marta vzdihnila:

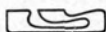
„Ah, da, tudi mi bomo umrli.“

„Da, tudi mi pojdemo tako,“ je pritrdil Antonij Brentonovič. In posledaj sta hodila vsak dan tako. In prigodilo se je, da je potreboval Antonij Brentonovič semena za cvetlice, in vdova Marta mu ga je prinesla in posejala sama, populila je plevel in rada bi bila storila Antoniju Brentonoviču vse, da bi bil lepši grob. In prigodilo se je, da je bilo treba zalivati cvetlice, in Antonij Brentonovič se je ponudil, da on zalije cvetlice na obeh grobovih. In tako je zrastle novo življenje nad grobovi, da je bilo komaj od daleč malo spomina na nekdanjo smrt.

In tako se je zgodilo, da je vdova Marta, ko ni bilo Antonija Brentonoviča na pokopališču, pokleknila ob grobu njegove žene in je tam plakala, sama ni vedela zakaj. In Antonij Brentonovič je včasih pri svoji resnosti, ko ni bilo blizu vdove Marte, obstal zamišljeno nad grobom njenega moža, pa sam ni vedel, kaj in kako je z njim. In ni moglo priti drugače, nego da je nekoč pod večer prišel Antonij Brentonovič na grob in je našel tam vdovo Marto. Klečala je in plakala. Vzel jo je Antonij Brentonovič za roke in ni vedel, kaj se godi z njim.

„Vstanite,“ je rekel tiho, „in ne plakejte, preživeli bomo in pozabili.“ In res ni vedel, kaj je pravzaprav rekel, kajti vdova Marta se mu je naslonila na prsi in zajokala od velike zapuščenosti. Antonij Brentonovič je prijel tesneje njeno roko in ona je drhtela od brezmejne radosti, da ima človeka v tej osamelosti, kajti tolažbe je potrebovala nje duša, ne besedij, ampak drugače

je bilo to. In tako sta obstala drug ob drugem, kakor da je iz smrti vstalo veliko življenje, tako je zašumel večer med cvetlicami nad grobovi, kakor da se poje v svetu velika pesem, ne zato, da je nekaj umrlo, kar ne živi, ampak da živi, kar ni umrlo. Tako se je končala ta pripovedka.

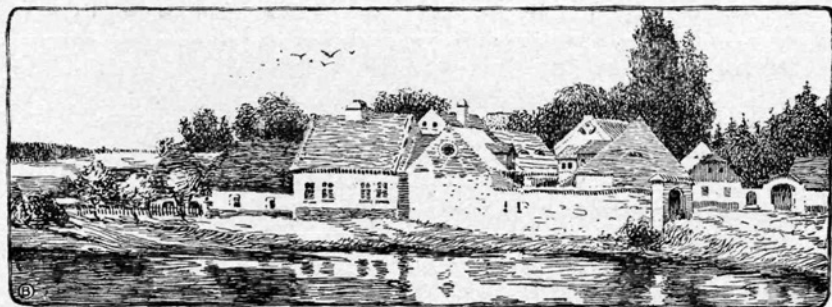
KSENIJ VERIN:

JAZ BI RAD RUDEČIH ROŽ . . .

Jaz bi rad rudečih roč,
jaz bi rožmarina rad . . .
z rožami bi rad ljubezni,
z rožmarinom bi rad nad!

Dekle daj mi rož rudečih,
dekle rožmarina daj,
da bom sanjal o pomladi,
da bo moj mladosti maj!

Rož rudečih zame nimaš,
rožmarina tudi nič? — —
Žalostno je srce moje,
Žalosten sem jaz fántič! — —

ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK:

DOGODBICE.

Zadnjič, ko je bil v Zagrebu vsesokolski slet, nas je obiskal star znanec in dober prijatelj. Pokazali smo mu seveda tudi našo Vladošo. Rekel je, da je zelo zrasla zadnjega pol leta, kar jo ni videl. Meni je ona takoj pošepetala na uho: „Povej mu, da sem šla na zadnjem izletu štiri ure peš, povej mu, da imam prstan (kupila sem ga ji na sejmu za 8 kr.) in povej mu, da sem imela tramvajkarto, ki je stala tri goldinarje, kakor za velike ljudi“. Ta tramvajkarta me je takoj spravila v slabo voljo. Ko sem jo šla namreč kupit, sem mislila, da stoji tri krone, ali kar je napisano, je napisano, vzeti sem jo morala in plačati šest kron. Ta opazka o tramvajkarti me je namreč ujezila, tudi sem si mi-

slila, kaj bi se punče bahalo po nepotrebnem, zato sem rekla na glas: „Rajše povej, draga moja, da si prišla zadnjič vsa zamazana domov, ker si sela v svoji novi beli obleki pri babici na vrtu v pehar z borovnicami, povej rajše, kako ti je bilo slabo, ko si se najedla zelenih češpelj, ki sta jih s sosedovim Pepetom nakradla na nevem katerem vrtu, povej rajše, da te je isti Pepe hvala Bogu imenitno premikastil, ker si ga iz same objesti klofutnila! O, draga moja, to so litanije, to, s tem se bahaj! In potem, ose si pozabila, češki ne znaš več, računati ne znaš, nič ne veš!“

Zardela je Vlada in odbežala na verando.

„Zakaj jo tako ponižuješ?“ meze vprašal znanec.

„O, jaz že vem“, sem rekla. „Kaj naj pustim, da mi čez glavo zraste?! Tam, kjer ni treba, tam ima že pamet, drugje pa ne!“

„Eh, kaj bo otrok!“ jo je branil.

„Da, da otrok, kakšen otrok!“ sem vzhliknila jaz. „Kaj mi je naredila danes teden. Šli smo v park na sprehod in ko smo bili trudni, smo šli na pristavo, naročili smo si črnega kruha in kislega mleka ter smo sedeli pod smrekami zadovoljni in dobre volje. Vlada je bila tisti dan prav pridna, zato sem jo tudi hvalila pred vsemi. Pojedla je dve porciji mleka, in jaz sem ravno rekla, da je to lepo, da je, kakor se spodobi, in da gotovo le zato tako dobro izgleda, ker je, kakor ljudje jedo. Dogodi se namreč, da iz same raztresenosti in igravosti pozabi na jed; vedno moramo paziti, da poje zjutraj svoj zajutrak in žemljo. Vlada se je zasmejala in moram reči, da se mi je od same materinske ošabnosti zgenilo srce. Oči se ji svetijo, kakor dva dijamanta, lica žare, fin nasek stoji prav gosposko sredi obrazka, čelo je visoko in pametno, bradica je ljubka in okrogla, bogme lep otrok! Nasmehnem se nečimerno — in ktera mati se ne bi? Vse, vse se rade malo pobahamo z našimi otroci. Ali moja nečimernost je bila takoj kaznovana. Malo pogledam proč v razgovoru in ko se zopet obrnem k Vladi — kaj ugledam?! Z obema rokama se se frac nesrečni ščiplje v lica!“

„Za božjo voljo, kaj pa počneš!“ pravim ogorčena.

„Ščipljem se“, pravi nedolžno.

„Zato, da bom rdeča!“

„Zato, da boš...“ Ne, ne to je pa že preveč! Če bi bila stara recimo sedemnajst let, saj bi človek take finte še razumel, ali ta — oprostite! — smrkovka ima 5 let in pol! Meni je kar sapa vzelo.

Vlada pa je porabila priliko, skoro užaljeno skomizne z ramo in pravi: „Zakaj se pa jeziš, mama? Prosim te, kaj naj pa naredim? Ti se vedno kregaš, da slabo izgledam, na pa sem si mislila, malo se bom vščipnila pa bom rdeča...“

„Nikoli več! Takoj obljubi, da nikoli več!“

Obljubila mi je končno čudeč se, zakaj sem tako razburjena.

Moj znanec se je smejal, jaz pa sem ga strašila: „Na, čakaj ko se oženiš in boš imel otroke, se ne boš smejal!“

„Zakaj se ne bi?“ je rekel. „Kaj, pa reci, ali boš kaj napisala za to številko „Domačega Prijatelja“ o njej?“

„Bi že“, pravim. „Ali premalo gradiva imam. To je, gradiva bi že bilo, samo težko se piše o tem.“

„Zakaj?“

„No, oprosti, ali uši na primer ne spadajo v literaturo.“

„Kakšne . . . ?!“

„Vladine.“

„No veš, če so Vladine, potem se tudi o njih lahko piše“, se zasmaja znanec. „Veruj, moji materi bi bilo dolgčas, če ne bi bilo nič o Vladoši v „Prijatelju“. Samo piši. Kakšna pa je prav za prav ta zgodbica?“

Jaz sem pripovedovala, kako sem poslala Vladošo za deset dni k prijateljici na kranjsko stran. Rekla sem ji, da je naše deklet samostojnega mišljenja, da se samo obuva, omiva in češe, in da ne bo imela dosti dela z njo. Skakati naj jo pusti, kolikor ji drago, in tudi na vasi naj se igra z drugimi otroci, da se bo naučila slovensko govoriti in da postane demokratična. Ne bi namreč rada, da bi postala naša Vlada ena tistih mestnih cvetlic, ki mislijo, da se mora biti od kmečkih ljudij vedno po dva metra daleč.

Prijateljica mi je pisala takoj prve dni, da so se vse moje želje glede Vladoše spolnile, da pozna vse otroke v vasi in da si je izvolila dva posebna prijatelja: enega črnega in enega belega Franceljna, eden ima namreč črne, drugi rмене lase. Pisala mi je, da hodi z mežnarjevim fantom zvonit in da se vselej na vrh obesi, tako da jo vzdigne visoko od tal, da zna čez plot plezati, raz lestve skakati, žvižgati in druge take umetnosti. Tudi to mi je bilo všeč. Prosim vas, kakšni so to otroci, ki ne znajo takih stvari, kakšni so otroci, ki nimajo nikoli razbitih kolen, opraskanega nosu, kakšnega trna za nohtom?! Eh, strahopetci so, polizanci brez kosti in krvi. Otroci morajo imeti korajžo in včasih morajo biti malo pobiti, opečeni in tako dalje.

Čez deset dni smo prišli po Vladošo. Najprej se mi je pohvalila, da ji je dala gospa en čisto nov kos mila za umivanje, povedala mi je, da je vsako jutro naredila strašno pen, da ima čist vrat — naj le pogledam, da je napravila gospa zvečer omlete, ki so bile namazane s kompotom ped debelo, da so na vasi otroci jako kratkočasni, da jedo prešči samo kuhano jed, konji pa deteljo in oves, in še mnogo drugih zanimivih stvari. Ko smo se poslovili, obljubovala je vsem, da jim bo poslala razglednice.

Po poti je bila vedno z rokami v laseh, tako dolgo, da se jaz enkrat ne spomnim in pravim: „Ti slišiš, kaj ko bi . . .“

„Oh, ne,“ pravi „to bi se poznalo.“

No, kljub temu sem še tisti zvečer pogrnila na stol bel papir, posadila malo na prukico, in revizija je opravičila mojo

sumnjo — sijanjo. Vlada jih je štela, zdelo se ji je imenitno, da jih ima toliko, in vselej je spustila halo, kadar se je število povečalo... Ni se jim poznalo, če so od „ta belega“ ali od „ta črnega“ Franceljna nalezene...

Odslej smo imele vsak dan zabavo. Vlada se je namreč pri tem poslu vedno sijajno kratkočasila in zelo ji je bilo žal, da je ta lov od dneva do dneva vedno bolj pojemal... Včasih je bila naravnost duhovita. Kupili smo ji med tem časom nov klobuk. Ko ga je imela prvikrat na glavi in se je vrtela ž njim pred ogledalom, mi je rekla: „Ti, mama, danes bodo pa moje uši zelo elegantno pokrite...“ Ko so čez kakih 10 dnij popolnoma izumrle, je rekla ironično: „No, da, zdaj je vse na izložbi, pa so tudi moje uši odšle na izložbo.“ Tiste dni so tukaj namreč odprli lepo in zanimivo gospodarsko izložbo, katero si je tudi Vlada ogledala. Smejali smo se ji doma in še le potem, ko mi je enkrat naredila strašno blamažo, sem ji rekla, da bo morala klečati pet ur skupaj, če še enkrat izpregovori to besedo.

Šla sem namreč enkrat obiskat svojo prijateljico. Tam je bila tudi neka precej opravičljiva dama, ki trdi, da taka ženska, ki piše, ni za nič. Jaz sem jo rada dražila, da znam kuhati, da celo šivam, klobuke popravljam in druge take zaslužne stvari delam. Ali to je to damo, ki sama ne dela pod milim Bogom nič, ki ima kuharico in sobarico, še bolj ujezilo, in rekla je, da ženska, osobito če je omožena in ima otroke, ne sme za nič na svetu voditi pero, pisati novele, črtice in celo članke. Skoro skregale sve se takrat, ali poznejše nisve nobenkrat več govorile o tem, in kadar me je srečala, jo je bila sama vljudnost. Prijela je Vladico za roko, pobožala jo, vprašala, če ji je oblekico „mamica“ naredila, pohvalila jo, da je pridkana, da je zrasla itd. „O ti, sladko dete!“ je vzdihovala. „Povej no, kaj novega, mucika!“

Vlada se je zasmejala, zatleskala z rokami in zavpila radostno: „Oh, gospa, ne veste, kako je bilo to fino, jaz sem imela strašansko ušij — stra — šan — sko!“ In napravila je velike oči, nagnila glavo v znak in še enkrat ponovila: „Na vsakem lasu je bila po ena, je rekla mama.“

Predstavite si to, ljudje! Oči omenjene dame so se zmagonosno posvetile, ustnice so se škodoželjno in porogljivo nasmehnile. „Oh, ali je mogoče?!“ je prišlo tenko in zbadljivo iz njenih ust.

Prepričana sem, da je še tisti dan hitela raznašat to novico okrog, da je vsakemu povedala, kakšna ženska sem, kakšna mati: „Da, njeno hčerko je mrčes skoro ugonobil, predstavite si, ubogo dete!...“

Jaz bi bila Vladošo najrajše nabila, pogledala sem jo neizrečeno hudo, ali frac ni ničesar razumel in je spridil situacijo še bolj: Prišla je k meni, pobožala me je in je rekla: „Ali, mama, nikar me tako hudo ne glej, jaz te imam v resnici rada.“

To me je streznilo in zasmejala sem se. „Verjemite, mi, gospa,“ sem rekla oni dami, ki ne ljubi žensk, ki pišejo, „verjemite mi, dobro je in koristno, da imajo otroci vsaj enkrat uši v svojem življenju. Saj veste, jaz sem za enakost, in bogme, tudi ušivci so ljudje po božji podobi vstvarjeni.“

Pripovedovala sem celo to dolgo povest našemu znanцу. Odšli smo na verando, kjer smo gledali, kako vzhaja jesenski mesec velik in krvav izza gozdiča na obzorju. Sanjava luč se je razlila po nebu in po zemlji, v drevju je zašepetal večeren veter.

„Samo napiši to v „Prijatelja“ mi je rekel znanec, zato se dragi čitalci ne jezite na me, ampak nanj, če Vas dolgočasim.

Mogoče se mi godi z Vami, cenjeni bralci in drage bralke moje, ravno tako, kakor se mi je z Vladošo včeraj zvečer, ko sem jo vzela v gledišče.

„Na dramo jo vzemi“, je rekel moj mož, „na kakšno burko, to ji bo všeč.“

„Jaz jo bom peljala na opereto, petje ji bo gotovo ugajalo.“

In res sve šle. Najprej je hotela vedeti, če je tisti gozd na pozornici pravi gozd, če raste? Rekla sem, da je vse naslikano, in to ji ni bilo všeč. Potem sem ji povedala, da oni mlad gospod z brkicami ni gospod, ampak gospodična. „Kako pa naredi, da ji brke tako hitro zrastejo?“ me je prашala. Potem je rekla za prvega ljubimca, ki si domišlja, da je najlepši človek na svetu, da je ženska. „Ne, možki je“, pravi, „saj vidiš, da je oblečen v možko obleko in glas ima možki“. — „Pa je vendar ženska“, je trdila. „Možki ni nikoli tako lep. Tudi je grdo, če je možki tako lep!“ Potem se je zamislila in čez dolgo časa me je vprašala: „Reci, mama, ali so to pravi ljudje? Kaj ni to vse narejeno? Jaz vem, da so mašine jako pametne.“ Poledala sem potem te igralce, ki so se v neki neumni opereti vrteli na deskah sem in tja, zviјali se in smeјali neprirодно in afektirano, in uvidela sem sama, da Vladoša ni mogla biti navdušena nad temi ponarejenimi ljudmi. In še ko smo odhajali, je rekla: „Jaz ne vem, mama, jaz vedno mislim, ali je bilo lepo ali ne . . . Morebiti je bilo pa vseeno vse narejeno. Saj veš, kako so mašine pametne. Kaj veš, kako je tista zadnjič v kavarni govorila? Celo nemški je znala . . .“

MARA IVANOVNA:

NIČ MAR MI NI BILO . . .

Kaj mar mi je bila mladost,
ki moja ni bila nikdar!
Kaj mar mi je bilo življenje.
In borba njegova, vihar!

Nosila sem cvetje na prsih
in v srcu ljubeče srce.
Kaj mar mi je bilo življenje
in strasti njegove, gorje!

Odšel je po stezi posuti.
Vzel mojo mladost je seboj.
Življenje je šlo mimo mene.
Zdravstvuj! Bog bodi s Teboj!

S. CELESTINA:

V JESENSKEM MRAKU.

Cvetje je zamiralo . . . in odpadalo orumenelo listje. Po polju je vel ledenomrznel veter, po oveli rjavkasti travi in golem drevju je ležala slana. Nebo je bilo prepreženo s svinčeno sivimi oblaki, kot bi hotelo zdaj pa zdaj deževati. Krohotaje so letale cele trope vran črez polja, posedale po njivah in pobirale še tisto malo zrn, ki se je porazgubilo po trdi zemlji. Gori v lesovju je ječalo golo vejevje in odpadala suhljad. Vse je zamiralo, vse je bilo tako turobno in mirno, samo ob peščeni poti je žuborel potoček, in še to žuborenje je bilo kot grgranje umirajočega.

In po peščeni, globoko razvoženi poti je hodil človek v stari oguljeni suknji in s klobukom s širokimi, vegastimi okrajci. Hodil je počasi in zamišljeno, kot človek, ki nima cilja in se ustavi, ko

mu zastane noga. In Koder ni imel cilja! Včasih ga je imel, a tedaj je bil še mlad, imel je lepe, jasne cilje . . . Dolgo jih je nosil seboj, skrbno pazil na nje, pozneje pa so mu postali nadležni, ponujal jih je ljudem . . . Nihče ni hotel njegovih ciljev, tudi on jih ni hotel več in nekoč jih je vrgel za plot.

In tedaj, ko je bil še mlad . . . , živel je v napol razdrti bajti, pokriti s slamo, po kateri se je plazil zeleni mah, in je rastel plevel. Za bajto so se raztezale njive, za njivami travniki, potem gozd in višje nad gozdom se je vlekla dolga reber s pašniki počasi in polagoma proti obzorju. In ta reber je bila njegova ljubezen . . . V časih je ležal tam na oni rebri, podprl glavo z rokami, gledal doli v dolino in sanjaril. Lepo se mu je zdelo . . .

Koder se je spodtaknil ob velik kamen, ki je ležal na potu. Začudeno je obstal, obrisal si potno čelo in sedel na kamen.

Veter je zavel močneje: vrane so zakrokotale s hripavim glasom in odtletele z glasnim hruščem, v lesovju je še glasneje zaječalo in sem preko doline je prihajal voz. Počasi se je zibal, prišel bližje, šel mimo . . .

„He!“ je zakričal Koder.

„No?“ . . . se je odzvala baba z voza.

„Je še daleč na Loke?“

„Še“.

Voz je drdral dalje . . . Koder je gledal nekaj časa za njim, potem pa vstal in šel naprej po razvoženi poti. Občutil ni mraza, tudi ni čutil, da ga bole noge, prišle so mu misli — spomini, in kadar se vda človek mislim, je kakor bi ne bilo telesa. Telo postaja lažje in polagoma se razgubi . . . po cesti pa tava samo še duh. In tako je bilo Kodru. Hodil je in niti domislil se ni, da hodi po peščeni poti, da brije veter in ječi drevje . . . Živel je doma — gori na oni rebri, kjer je sijalo solnce in so dehtele cvetlice.

Nekoč je šel od tete iz sosednje vasi domov. Cesta je bila prašna in žgalo je veliko poletno solnce . . . Mimo njega je pridrdrala lepa kočija, kot je še nikdar ni videl v svojem življenju. Doma so imeli samo gnojni voz, pri županu lojterce, in samo župnik je imel kolesel, kar se je zdelo njemu posebno imenitno. Vozil pa se ni še nikoli v njem, le včasih je sanjaril gori na rebru, da pride enkrat . . . in ga popelje daleč tja po beli cesti, bogznakam . . .

V kočiji sta sedela star gospod in mlada gospodična. Koder se je vstavil za kočijo in gledal, kako je drdrala skoro neslišno po beli cesti bogznakam . . . še le ko je izginila za ovinkom, se je vzdramil. Stekel je za njo, da jo vidi še enkrat in zadel ob nekaj trdega — mali zavojček. Nekaj časa je ugibal . . . potem pa zopet stekel za kočijo.

Dolgo je tekel, noge so ga pričele peči, in bodlo ga ostro kamenje, ali on je hitel dalje . . . Ni se ustavljal, niti odpočiti se ni hotel, ker voz je bil daleč . . . in njemu se je zahrepenelo po

oni kočiji in mladi gospodični, ki je imela kakor vosek bel obraz in temne, velike oči . . .

He, he . . . je kričal ves zasopel.

Gospod v vozu se ni ozrl, kočjaž je pogledal nazaj, in ko je videl fanta, je pljunil in zažvižgal z bičem. Pljunek je padel Kodru na čelo in mu zdrsnil doli črez rdeče lice na umazan vrat . . . ali fant tega ni čutil. Prijel se je za kočijo, kočjaž pa ga je ošvignil z bičem po bosih nogah.

„Nesnaga“, je zamrmral in pognal konje.

„He, he“ . . . je kričal fant.

In voz se je ustavil . . .

„Na, fant, pa prisedi“, mu je velel gospod s sivo brado smehljaje, in kočjaž je pognal po konjih. Kočija je veselo zdrdrala in za njo so pōlegali sivi, prašni oblaki po cesti in travi . . . fant pa je zamižal in zdelo se mu je tako lepo . . . Zamižal je, in ona reber tam gori se mu je zazdela tako pusta in prazna in zazeblu ga je, ko se je spomnil, da bo moral zopet nazaj tja gori.

Gospod ga je spraševal, gospodična se mu smijala, on pa je postal rdeč, kot kuhan rak, in je samo kimal. Kočjaž ga je sunil pod rebra.

„Budalo!“

Fant pa je gledal gospodično.

„Bi šel z nami?“

Koder se je spomnil kočjaža, ki je pljunil na njega in ga ošvignil z bičem, in odkimal. Pa bi šel . . . ali bilo ga je sram in ni si upal prikimati. Zdelo se mu je nemogoče, da bi se vedno vozil v tako lepi kočiji, in se mu smijala gospodična. Sram je postalo fanta v kočiji . . .

„Moram dol“ . . . je rekel plaho.

„Ali ti ne ugaja, ti fant neumni!“

„Že . . . pa moram domov“, je ponovil in še bolj zardel, ona pa se je glasno nasmijala in mu stisnila roko.

„Z bogom, ti mladi fant!“

Nikdar še ni videl tako lepih rok; domače imajo vse razpokane, velike rdeče roke . . . te pa so bile tako majhne in bele, da je videl, kako se pretaka po žilicah njena rdeča, vroča kri. In ta njena vroča kri je vzplamtela v njem novo življenje. Zopet je pōlegel gori na rebri, podprl si glavo z rokami, strmel v nebo in sanjaril . . . In včasih ga je prišlo v takih trenutkih ono veliko hrepenenje, ki prevzema človeka, kadar vzplamti v njem novo življenje, in gleda daleč tja po dolini, daleč tja v daljavo. In v takih trenutkih je čutil kako raste v njem moč, kako pluje po žilah hrepeneča kri . . . in zahrepenelo se mu je, da bi šel po oni beli cesti daleč tja za oni ovinek, kjer je izginila kočija, navzgor po klancu . . . in dalje, dalje — bogznakam. Iznebiti se ni mogel več teh misli. Še ponoči . . . včasih je vstal, šel gori na rebro, in misli so mu begale po svetli mesečini . . .

In potem je šel . . . Dolgo, dolgo je hodil po širnem svetu poln nad in velikega hrepenenja. Imel je lepe cilje, ki jih je zasnoval v svetli mesečini . . . Ali izginile so nade, usahnilo hrepenenje, in cilje je vrgel proč — tja za plot — postali so mu nadležni.

„Čemu sem šel“, je ugibal Koder in se glasno zasmijal. One lepe, bele roke, njene velike, temne oči, žareče, kakor ogenj v kresni noči. Ti neumni fant! Čemu si šel, tja med tuje ljudi, in si zapustil reber? Ostal bi bil doma! . . . Doma na rodni grudi so ljudje srečni, ker ne poznajo hrepenenja . . .

„Fant neumni“, je mrmral Koder, zavil se v suknjo in šel žvižgaje dalje. Po dolini so polegale lahne megle, iza dalje so prihajali leno glasovi večernih zvonov, in počasi se je zmračilo. Veter je pa še vedno vel črez meglena polje in v gozdu je ječalo drevje . . .

ROMAN ROMANOV:

V PARKU.

Teče, teče Ljublanica
od grdih neviht skaljena —
Nate misli, Dragica,
duša osamljena.

Ptice v parku ne pojo,
rože so odcvele,
kar te ni, so žalosti
srce mi objele.

Mislim nekaj, v dalje zrem,
v sanjah gledam tebe —
Oh, v brezadnih teh željah
ne poznam več sebe . . .

Pridi, ljuba, vrni se,
sedi mi v naročje,
rad ob tebi vriskal bi,
jokal po otročje! . . .

Prošček

Dr. K.

GRDE NAPAKE.

Najlepša obleka se vam ne dopade več, če ugledate na njej grd madež, najlepši obraz se vam zgabi, če zapazite na njem blatno liso. Naše ljudstvo je po deželi tako malo pokvarjeno, jedrnato, duševno zdravo in delavno, da smo lahko ponosni nanj. V mnogih krajih drugod so slabejše razmere, kakor pri nas v tem oziru. Ali brez napak tudi nismo, seveda. Imamo celo take, ki bi nam znale pred tujci zelo škoditi in ki nam tudi škodijo.

V mnogih občinah se pritožujejo gospodarji, da morajo vzeti sadje še na pol zeleno jaz drev, ker ga jim drugače drugi ljudje pokradejo. Krasti sadje — ne samo par hrušk ali jabolk, ki leže na tleh — ampak otresti kar vse do zadnjega, to se osobito našim fantom ne zdi nič grdega. Pa pri tem še škodo naredo, polomijo veje, posekajo mlada drevesca. Zelo grda črta je to, in morali bi se jo odvaditi.

Pri nas se večkrat zgodi, da uniči kakšen hudobnež iz same grdobije cel drevored mladih drevesc, da izpuli ali polomi mlade nasade v gozdu in da napravi na kakšnem vrtu toliko škode, kolikor le more. In potem se nihče v tistem kraju ne upa kaj zasaditi, ker se boji, da mu bodo zlikavci iz same hudobije vse pokončali.

Kakšen učitelj si napravi lopico na vrtu, obsadi jo z rožami, a nekega lepega dne je vse razmetano in pomandrano. Kakšen tujec si postavi ob potoku leseno šupo za kopanje, a takoj v prvih nočeh izgine. Kakšen gospodar poveča vrt in napravi z velikim trdom in stroškom lepo ograjo okrog in okrog — nekega lepega dne je vse podrto in polomljeno.

In takih dogodb je povsod na tucete. Grdo je to, in s takim nastopanjem dajemo našim nasprotnikom le orožje v roke in pravico, da nas nazivajo suroveže in barbare.

Na Češkem so obsajena vsa pota z črešnjevimi ali češpljevimi in jabolčnimi drevoredi. To je last občine, skupilo se porabi za občinske potrebe. V vsaki občini je samo en paznik in ta navadno zadostuje. Na Danskem ne hodijo kmetice same v mesto ali v mlekarno z mlekom. Z mlekom napolnjene kante odneso k cesti, in ko pride zbiralec mimo z vozom, vzame kante, izprazni jih v svoje posodje in odpelje mleko ene ali več vasi na določen kraj. Pri nas je kaj tacega nemogoče. Mleko bi izlilo, kante pa razbili.

Večkrat se pripeti, da vam izgine mačka, da pride pes ves ranjen domov z odrezanim repom i. t. d., da vam kdo zanalasč pohodi gosko, da vam izpusti tiča, pomaže novo pobeljeno hišo, ponečedi vozove. Vaša žena gre z novo obleko v cerkev, ko pride domov, vidi, da je zadaj vsa popljuvana, vaš otrok je dobil od kakšnega sorodnika iz mesta novo igračo, fantin pride mimo

in mu jo potere, vaša punčka je šla po petrolej v prodajalno, kakšen postopač jo dregne in ji izbije steklenico iz rok. Človek bi naštel takih stvari na tisoče.

Vse to so znamenja neolikanosti in surovosti. Večkrat dočnik ničesar ne misli, samo tja v en dan za kratek čas napravi svojemu bližnjemu škodo, uniči mu, kar je morda gojil dolga leta, z enim sunkom, smeje se, kakšen vtip je napravil. Ali to niso nobeni vtipi. To so surovosti, in odvaditi se jih moramo, če hočemo veljati za olikane ljudi in ne za suroveže. Tudi nad svojimi sovražniki se človek ne maščuje na tak nizek in podel način. Tisti, ki ima kaj ponosa v sebi, se ne bo posluževal takih umazanih sredstev. Mi Slovenci smo tlačeni od vseh strani, braniti se moramo pred tujci, in zato je še posebno naša dolžnost, da se vselej ponašamo dostojno. Prisiliti moramo naše nasprotnike, da nas bodo spoštovali.

Naši mladi fantje imajo bogme toliko drugih načinov, da si malo ohlade vročo, mlado kri. Naj pojo, plešejo, naj se telovadijo — ali naj nikar ne pustošijo tuj imetek iz zlobe in dolgega časa. Koliko vtipov se lahko zmislijo, ki se jim bo smejala cela vas. Če trpinčijo pse, če namočijo mačke v smolo, če obrijejo konjem grivo — to niso vtipi! Smejati se starim ženskam, norce opijati, da divjajo, neme, grbaste in čotaste dražiti, da se jokajo od jeze — ne, to ni za smeh. S tem le pokažejo, da so suroveži, pomilovanje vzbujajo v poštenih in olikanih ljudeh nad svojo podivjanostjo. Tudi vtipkovanje nekterih ljudi, ki hočejo biti inteligentni, nad berači in pijanci, opijanje kakšnega siromaka, ki ne prenese mnogo, tudi tako početje je le dokaz velike duševne revščine. Omikan in izobražen človek bo znal biti vesel, šaljiv in kratkočasen na drug dostojnejši način.

Tudi tisto silenje k pijači je grda napaka. Pri ljudeh, ki v resnici vedo, kaj je kultura, ne boste tega opazili. Pri nas pa mislijo, da se mora vsak zalivati v družbi z vinom, in mislijo, da je bila najlepša zabava, ker so bili vsi pijani. Kolikrat slišite, kako se sili bolehne in slabotne ljudi: „Pij, kaj se boš branil! Pij, sramota je, če možki ne pije! Pij meni na ljubo, če hočeš, da bova prijatelja!“ Kolikrat slišite praviti omikane ljudi: „Imenitno je bilo v nedeljo. Tega in onega smo tako napojili, da sta obležala. Z vozom so jih morali spraviti domov, in dva dni sta bila bolna.“ — Vprašam, kaj je to zabava za izobražene in inteligentne ljudij, kaj je to prijateljstvo?! Res je, kozarec dobrega vina je za družbo blagodar, povzdigne veselje in dobro voljo — ali napačno je misliti, da se dobra zabava meri po litrih in da človek ne more biti brez vina dovtipen in vesel. Res je tudi, da je pijančevanje in osobito žganjepitje naše ljudstvo povsod le posurovilo. Dolžnost naše inteligence po mestih in po deželi je, pokazati ljudstvu pravo mero in način, kako se lahko človek zabava brez da bi moral postati surov.

VASYL STEFANIK:

JAVORJEVO LISTJE.

I.

Postelja je zagrnjena s platnom, pri mizi na zadnji in sprednji klopi sede botri a pri peči vrsta otrok. Spustili so rokave, kakor jata prepelic, ki počivajo a so vedno pripravljene leteti dalje. Botri so ali zato sedeli, kakor pribiti, samo z rokami včasih segajo po kruh ali po žganje, ampak roke se najrajše niti gibale ne bi, počivale bi stisnjene v pest, na kolenih. Še po kruh in po frakelj so segale nerade. Petrolejka je mežikala na peči, delala z botrov velike, črne sence in jih metala na strop. Lomile so se sence po tramih na stropu ali tudi tam se niso gibale.

Pri mizi je stal ves pripognjen in skrčen, Ivan, gospodar koče in oče majhnega otročička, ki so ga ravnokar krstili.

„Bodite tako dobri, botri, in popijte ga vsak še en glašček. Saj to tako ali tako res ni žganje, ampak luža, ampak z ubogim človekom je že tako, kar je na svetu najslabejšega, to mora užiti, kar je na svetu najtežjega, to mora narediti . . .“

„Rojeni smo zato,“ odgovarjajo botri pobožno. Ko je glašček vse obredal, obrnil ga je Ivan in postavil k steklenici, ker se je bal, da bi se drugače prevrnil, ko je tako majhen.

„In prigriznite . . . In vidite, kakšno delo me je našlo ravno ob žetvi, v sam ogenj. Jaz bogve ne vem, kaj bo iz tega?! Ali naj žetev pustim, ženi strežem, otrokom kuham ali naj jih tu pustim božji volji in naj grem žet s praznim želodcem? Vem, da bo tako, kajti zdaj v ta čas ne pride nihče v kajžo, tudi za drag denar ne. Tako je: tukaj imaš, Ivan, otroka in veseli se, saj jih imaš še malo!“

„Ne vzdihujte, boter in ne jezite Boga, saj je to njegova volja in ne vaša. In otroci so, kakor pena na vodi, nekaj pride na nje — in vi jih vse nesete na pokopališče.“

„K meni ne pride nič, ali tja kjer imajo enega, tja pride. Berač bi najbolje napravil, če se ne bi nikoli pritaknil ženske,

še v tisto stran naj ne pogleda, kjer je ženska! Tako bi gospod Bog ne dal . . .“

„Boter, slabo govorite, tako ne bo nikoli, zakaj ljudje se morajo množiti po postavi božji.“

„Če bi se množili ljudje, ali to se množe berači. In zato pravim: ti berač se nikar ne množi, kakor podgane, bodi zadovoljen, če imaš kakšno cunjo na hrbtu, če imaš košček kruha, da ne boš lačen, in če te nihče ne tolče po obrazu. Če imaš te tri stvari, ti je dobro, ali žene se ogibaj!“

„Boter Ivan, bodite malo mirni, kaj naj žena to posluša?! Saj veste, da ji v takem slučaja ne koristi. Taka reč ji ne da zdravja. Pustite take pogovore za boljše čase.“

„Odpustite mi to, botri, prosim vas, da tako govorim, ali mislite, da kaj maram za njo ali za se?! Bog ve, da ne maram, naj precej vragi vzamejo ženo in otroke in mene ž njimi! Oh, kakšen raj bi izgubili na zemlji, koliko dobrote in premoženja bi pustili!“

Botri molče in mu ne ugovarjajo, vedo, da ga ne bodo preverili; radi bi, da bi se kmalu izgovoril in da bi jih pustil potem domov spat. Ivan je vstal od mize, stopil na sred koče, spustil roke, kakor otroci pri peči in je začel govoriti ž njimi.

„In zakaj mi ne letite z glave? Vrata vam bom odprl in okna, no . . .“

Otroci so zlezli v zapečke, da jih ni bilo skoro niti videti.

„Samo pogledjte, sršene, samo kruha, kruha in kruha! A odkod naj vzamem toliko kruha?! Za ta dvanajsti snop, da bi človek stokrat zamahnil s koso, tisočkrat se pripognil. Ogenj te peče po prsih in vsako stebelce te v srce pikne!“

To je bilo k otrokom, zdaj se je obrnil k botrom:

„In zvečer, samo se prikažeš v bajti, tak kakor senca, moker kakor pomije, že planejo žena in otroci na te z enim glasom: kruha ni! In ti, ubogi človek, ne greš spat, ampak vzameš cep in mlatiš po temi, da bi mogli iti jutri s čim v mlin. In kolikrat te zvrne cep na snop, da ležiš do jutra, kakor lesen, da rosa na te pada. In komaj si zmaneš oči, že te rosa žere, saj te malo nadloga žere, tudi ona te najde po noči! Omiješ oči in se vlečeš na polje, črn, da se solnce pred teboj temni.“

„Ivan, nikar se ne mučite z otroci in ne mislite, kaj bo, saj niste samo vi, tudi Bog je njihov oče in še pred vami.“

„Jaz se ne kregam z Bogom, ampak zakaj pusti to tako na svet, kakor nagega v trnje?! Pusti na zemljo, ne da krajcarja v roke, ne pošlje mane z nebes in potem kriči ves svet: bajtarji in vi drugi, ki nič nimate, ste zločinci, razbojniki, proklete duše! Drug z drugim se postavi v cerkvi, kadi in psuje! Vi, pravi, neučite otrok strahu božjega, sami jih pošiljate krast, fari sramoto delate! Eh, če bi mi ljudje vsega nanosili, gospod, jaz bi že vedel, kako učiti otroke! Ali moji otroci rastejo s kokoši po strniščih

in če pride kaj vmes, kakor zdaj, ne ve nihče kaj jedo cel dan. Ali kradejo, ali beračijo, ali pasejo, kako naj vem? Jaz delam na polji, kakor črna živina in pozabim ne le na otroke, še sam za se ne vem! Kako naj delam od zore do mraka in otroke učim. Oh, ljudje sami veste, kakšno je naše življenje . . .“

„Vemo, boter, vemo, kako ne bi vedeli, ko se sami mučimo v njem.“

„Jaz gledam svojega otroka ali ne mislim, da bi bilo pridno, da bi kaj znalo. Jaz samo gledam, če že dobro hodi po zemlji, da bi ga mogel poriniti v službo; na to čakam. Jaz ne čakam, da bi dobilo malo moči, da bi pametno postalo, da bi dolgo pri meni živelo. Samo, da bi bogatin ali gospod odprl gobec, da ga morem vreči notri, da se ga odkrižam! A ono potem beži okrog živine, nožice ena sama rana, rosa ga žere, strnišče pika a ono skače in joka. Ti bi mu zavrnil živino, noge bi mu poljubil, saj je tvoje, vest te peče, ali ti greš mimo in se še skrivaš, da bi ga ne slišal.“

Ves je bil rudeč, tako se je ugrtel od pripovedovanja.

„A ono raste po žlebi, pod mizo ali pod klopjo, grize pesti in umiva se s solzami. In ko odraste, kaj ukrade, ker ni nikoli poznalo nič dobrega, pa se hoče potolažiti z ukradenim. Poglej, orožnik gre k tebi. Uklene te, nabije te, kakor živino, kajti ti si oče zločincev, sigurno si dogovorjen ž njim. In potem si zločinec na večne čase! Ali to še ni konec, konec še le pride. Naj segnije, sin, vaš otrok in hudodelec v očeh ljudij, naj segnije v kriminalu, saj hudodelca ni škoda! Naj! Ali to mu zdravje skazi, dajo ga v bolnišnico zdraviti in potem pošljejo županu pismo, naj plača oče stroške. Iz bajte te preženejo in mečejo za plot z drobnarijo! Greš k županu, poljubljaj roke: Župan, pomagajte mi iz te kazni. Ti si res, pravi župan, ubog človek, mogel bi ti pregledati kazen, ali kaj imam jaz od tega? Slegneš z rameni, kakor noč padeš vkup in praviš: mesec dni vam bom delal zastoj, če pomagate . . . Recite, ljudje, ali ni res vse to, ali se lažem, kakor pes?!“

„Vse je tako, cela reč je tako, tudi ene krive besede niste rekli!“

Ivan se je ves tresel, celo težo teh besed je čutil na sebi.

„Ali nikar ne govorite, ljudje, da krakam nad glavami svojih otrok, kakor gavran nad mrhovino, ne govorite, ljudje, ne govorite! Jaz ne krakam, jaz govorim resnico, ali moja žalost kraka, srce kraka!“

Oči so se mu vžgale, strašna ljubezen k otrokom se je prikazala v njih, iskal jih je s pogledi po koči.

„To izgleda, kakor da bi sovražil svoje otroke hujše, kakor največji sovražnik. Ali jaz, vidite, jaz jih ne sovražim, ali odgrnil sem vam z oči današnji in jutrašnji dan, leto dni, dve leti in pogledal sem na svoje otroke, kaj bodo delali takrat. In kar sem videl, sem vam rekel. Šel sem jih obiskat v prihodnost, ali moja kri se je zledenela, ko sem jih ugledal tako . . .“

Čez trenotek :

„Če bi do te Amerike ne bilo toliko tega morja, bi jih zbral v vrečo in šel bi tja ž njimi, da bi jih daleč proč odnesel od te bede. Po bregovih, po kopnem bi obšel morje . . .“

Botri so pozabili na počitek, ali zdaj so se spomnili, hitro so vstajali in odšli.

II.

Jutro.

Otroci so zajutrkovali po podu, polivali so se po prsih in zvonili z žlicami. Pri njih je ležala mati, bedna in žolta, skrčila je kolena k prsom. Po črnih, nepočesanih laseh se je zapletala muka in žalost, usta so se stisnila, da bi ne kričala. Otroci so se z žlicami v ustih ozirali na mater in se zopet obračali k skledi.

„Semenko, ali si se že najedel?“

„Že“ — odgovori šestleten dečko.

„Vzemi metlo, poškropi po podu in pometi kočo. Mati se ne more pripogibat, jako jo boli notri. Ne praši jako!“

„Ognite se, jaz ne morem pometati.“

Mati se je vzdignila in se odvlekla k postelji.

„Semenko, zdaj se lepo umij, in Katruša in Marija na se tudi. Pojdi po vodo, ali nikar ne padi v vodnjak, nikar se jako ne pripogibaj . . .“

„Semenko, pojdi in natrgaj kumar v rešeto, mati jih bo dala v lonec, vidim, da bom bolna in vi ne boste imeli kaj jesti s kruhom. Tudi hrena in višnjovega listja natrgaj. Ali nikar ne trgaj steblovja, kumare odščipni pri plodu . . .“

„Semenko pojdi in poberi srajce iz belila, da vam jih zašijem. Morate se preobleči, tako črni hodite okrog, kakor vrani.“

Semenko je vedno bežal, delal, kar mu je ukazovala mati in vsak trenotek tolkel mlajše sestre in govoril, da dekleta niso za družega, kakor za jesti.

„Majhne so še, Semenko, ko bodo večje ti bodo oprale srajce.“

„Jaz pojdem v službo, tam mi jih bodo že prali, jaz jih ne potrebujem.“

„Nikar se ne veseli, otrok, na službo, kolikrat se boš jokal.“

„Eh, kaj, oče je tudi v službi odrasel in nič mu ne manjka.“

„Ti boš tudi v službi odrasel, da ti bo koža pokala od tega. Ali nikar več ne melji, Semenko, oblači se, da boš nesel očetu obed. Gotovo je že tako lačen, da si oči izgleda za teboj.“

„Moram vzeti očetovo palico, da se bom branil pred psi.“

„Ali ako jo zgubiš, naji bo oče oba nabil. In nikar ne hodi brez klobuka, vzemi si vsaj očetov.“

„Ta mi pade čez oči na nos, da nič ne vidim kod grem.“

„Umij pisker in naliž tam baršč (ruska juha).“

„Tega me nikar ne učite, to že vem.“

„Semenko, pazi, da te ne bodo psi . . .“

III.

Stopal je svojimi nožicami po debelem prahu in puščal za seboj majhen sled, kakor belo cvetje.

„Uf, predno tja pridem, me bo solnce pošteno opeklo. Ali jaz si popravim lase iz čela nazaj, kakor vojak, tako se laglje hodi.“

Postavil je obed na cesto in si popravljaj lase, položil je klobuk na nje, da bi izgledal, kakor vojak. Njegove oči so se smejale, Semenکو je poskočil in je bežal dalje. Ali lasje so se mu zopet vsuli izpod širokega klobuka po čelu.

„To je grd klobuk, kadar bom v službi, si kupim lep klobuček...“

Kar oblizoval se je. Ko je šel zopet precejšen kos po cesti, se je vstavil, postavil obed v prah in si dejal: „Kolo si narišem, s špicami...“

Posadil se je na sred ceste v prah in risal s palico kolo. Za trenotek je vstal, skočil iz kroga ven in bežal dalje zelo dobre volje.

Mimo vsacih vrat se je oprezno kradel, pokukal, če ni na dvorišču psa, in še le potem je hitro bežal mimo. Iz enega dvorišča je izletel pes in jo ubral za njim. Semenکو se je vstavil, zakričal in šel z obedom na cesto. Palico je položil tudi zraven sebe v prah. Dolgo je sedel skrčen in čakal, kdaj bo prišel pes in ga vgrizel. Potem se je vendar toliko opogumil, da je pogledal kvišku. Poleg njega je mirno stal velik črn pes.

„Na, na, Cigan, na kulešov (maloruska jed) ali nikar ne ugrizni. To boli, in tvoj gospodar bo moral plačati kazen.“

Ščipal je kulešov, jih metal psu in se smejal, kako jih je ta ulovil v zraku. Pes je imel odprt gobec in on je tudi odprl usta.

„A, čegav si ti, falot, da krmiš pse na cesti s tem, kar moraš nesti na polje?“

In neka ženska ga je udarila po tilniku.

„Tako, vi me še tepete, ko me je hotel pes raztrgati!“

„In čegav si ti, ki si tako priden?“

„Jaz sem od Petrovega Ivana, ali mama ima otroka, bolna je, in jaz moram nesti obed; psi me grizejo, zdaj me pa še vi tepete...“

„No saj te nisem tako jako... Kam nosiš jed?“

„Očetu na polje, blizo ribnika je.“

„Pojdi z menoj ubošček, tudi jaz nesem tja kosilo.“

Šla sta skupaj.

„Kdo je skuhal kosilo?“

„Mati so ga skuhali, jaz ne znam, in Katra in Micka ste še manjši, kakor jaz.“

„Kaj mati nič ne stoka?“

„Kaj ne bi stokala, tako se po zemlji valja in tako vzdihuje, da kar!... No, ali jaz delam za nje...“

„No, ti si delavec!“

„Vi to ne veste in ni lepo, če se norčujete. Samo vprašajte mater, kako sem pameten . . . Že cel očenaš znam . . .“

Žena se je zasmejala, Semenکو pa je skomiznil z ramami in obmolknil. Pes je še vedno bežal za njim, Semenکو je delal, kakor bi mu metal kuleše in ga je vabil s seboj.

IV.

Tri dni potem.

Na sredi koče je sedel Semenکو, in sestri, in tudi zibka z majhnim otročičkom je stala med njimi. Pred seboj so imeli skledo z narezanimi, zelenimi kumarami in kruh. Na postelji je ležala mati obložena z zelenimi vrbovimi vejami. Nad njo je šumel roj muh.

„Pojedite in tiho sedite, jaz nesem otroka k Vasilovi, da ga bo nahranila. Oče so rekli, zjutraj ga nesi in opoldne in zvečer, a zvečer da pridejo sami domov,“ je pripovedoval Semenکو.

„Semenکو, ne prelomi otroka!“

„Oh, jaz sem mislil, da spite, mati! Oče so dejali, naj vam dam mrzlo vodo in belega kruha. Marija je tako pridna, da ga je že vsega obgrizla. Ali jaz sem ji vzel kruh in sem jo nabil! Ali boste jedli?“

„Ne bom.“

„Oče so pripravili svečo in so rekli, da naj jo prižgem in vam dam v roko, če boste umirala. Ali jaz ne vem, kdaj naj vam jo dam.“

Mati je pogledala sina z velikimi, bliskajočimi očmi. Brezдно žalosti, vsa tuga in brezmočni strah, obupanje se je sešlo v teh očeh in porodilo dve beli solzi. Izvalile so se na vejice in obvisle na njih.

„Oče so tudi jokali zjutraj in tolkli so z glavo v poboje! Vsi objokani so vzeli koso in odšli.“

Semenکو je vzel otročička in je odšel ž njim.

— — — — —
„Semenکو, nikar ne pusti da bi mačeha tolkla Katrušo, Marijko in Vasiljka. Slišiš? Mačeha vas bo tepla, gonila vas od kosila in ne bo vam dajala čistih srajčic.“

„Jaz ne bom pustil in tudi očetu bom povedal.“

„Nič ne pomaga, moj ljubi sinko, moj zlati otrok! Ko boste veliki, imejte se radi med seboj, jako . . . Pomagaj jim in ne pusti, da bi se jim godila krivica!“

„Kadar bom v službi, bom močan, ne bom pustil, da jih bodo drugi topli, in vsako nedeljo jih bom prišel obiskat.“

„Semenکو, prosi očeta, reci da je mati rekla, naj vas ima rad . . .“

„Pojedite štruco.“

„Zapoj otroku, da ne bo jokalo.“

Semenکو je zibal dete ali peti ni znal. Mati je obrisala z dlanjo suha usta in je zapela.

V slabem, zlomljenem glasu se je izlivala njena duša, padala med otroke in jih poljubovala na glavice. Tihe, neizrazovite besede so govorile, da je raznesel veter javorjevo listje po pustem polju, in nihče ga ne more več zbrati, in nikoli več ne bo zazelenelo. Pesem je skušala oditi iz koče in odleteti na pusta polja za listjem . . .

C. GOLAR:

ZALJUBLJENA PESEM.

Ti bila si moj sladki sen,
moj krasni sen nocoj,
nenadoma je žar ognjen
zablislil nad menoj.

Gotovo v tisti uri si
ti mislila name —
in tvoje jasne so oči
žarele mi v srce.

SAMKO CVETKOV:

PESEM.

Poglej, ta lahki čoln,
ki plove mimo naju,
zavetja si poišče
v morja tihem kraju.

In jaz iskal sem mir
in sem ga našel tudi:
izgubljeni mir so dale
mi tvoje bele grudi.

In zdaj, ti srce trudno,
le mimo plovi, plovi..
viharja se ne boj, če
pride s silnimi vetrovi.

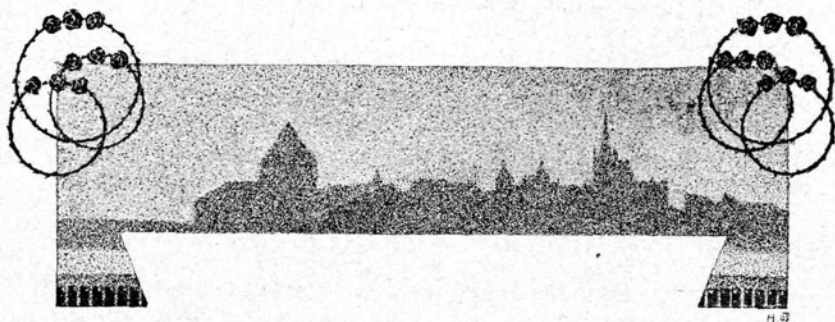
BRANKO BRANKOVIČ:

VESNE NI.

Minilo je že dokaj dni,
kar duša plaka
ter vesne čaka,
ki je dozdaš še k meni ni.

Izkopal grob je že grobar
in name čaka, —
a duša plaka,
ker vesne k njej ne bo nikdar.

JANKO LAURIN:

SONET.

Kedar po nočnem nebu grom odmeva,
viharja moč krog nas divja, razsaja,
ko nas z obupom in z grozo navdaja,
ko pričakujemo tak težko dneva . . .

naenkrat solnce prismehlja se milo
na nebu, strah oblakov črnih zgine,
potihne grom, viharja groza mine,
pozabljeno je vse, kar se zgodilo . . .

Tak če neviht življenja nas obdaja
sila, ko noč nam zatemni oči,
ko duša po svetlobi hrepeni --

na dnu srca nam svetlo solnce vzhaja
— ljubav. Zgubi se grom i mrak teman,
a v našo dušo sije jasen dan . . .

JOSIP KORBAN:

NEDELJSKA IDILA . . .

Poletne nedelje popoldne je . . .

Pred občinsko hišo stoji redar in se z jeznim obrazom ozira po trgu. Gumbi na ponošeni uniformi se leskečejo v svetlih žarkih julijskega solnca, „bridka“ sabljica mu visi ob boku. Po gostilnah vpijejo s hripavimi glasovi pijanci, ki so dobili plačo, in tedaj za svoj poklic vneti mož že ve, da bo treba tega ali onega odpeljati v občinsko slavnoznano „špehkamro“.

Po trgu priuka Zemljanov Tone, znani pretepač.

„No le mir, Tone, po trgu mi ne boš ukal!“

„Zakaj bi ne smel? Kdo mi bo branil?“

„Kdo? Jaz, ki sem —“

„E, veste, čeprav gledate črez mesec in imate tisti pipec pripasan, pa —“

„Bodi pameten, Tone, pred tremi dnevi si prišel iz Celja, kjer si 4 mesece jedel ričet v zaporu!“

„Saj sem ga. Kdo je pa kriv, da semga?“

„Kdo neki? Zakaj se pa pretepavaš okrog?“

„Tisti se pretepava, ki ima korajžo, veste gospodine, pa moč, veste. Jaz imam oboje . . . V arestu smo se metali za kratek čas. So bili močni fantalini, močni kakor vragi, pa kako sem jih metal po tleh! Kakor žabe, tako vam povem, kakor žabe . . . Ali slišite, kako se dero barabovci po gostilnah? Od vseh vetrov so prinesli svoje lačne trebuhe sem k cesti, pa mislijo, da so že gospodarji v trgu. O, pa se motijo, prokleta se motijo! Jaz jim bom že pokazal! Dobro, da sem doma. Če mislijo še delati cesto pri nas in ne marajo imeti poknjenih butic, naj bodo le lepoto ponižni in tihi . . . Če bi bili vi zakaj, bi se tudi toliko ne upali, pa kaj hočemo, vsi ne moremo biti močni i korajže tudi ne moremo imeti vsi . . . Hej barabe, kdor ima korajžo naj pride sem!“

„Jaz pravim, da tiho“, zagodrnjajo mož postavje jezno in primejo za sabljo „drugače bova kar šla. Zrel si tako že“.

„Kaj za to, če greva? Lukenj sem že navajen, kakor berač mrčesa. Nič mi ni, če me zaprete . . . Te barabovce bi rad poprej še malo polasal, da bi jih minila srboritost, potem pa ano zeleniko, tistega Krtačevega komija moram še dobiti v roke, da ga malo razderem. Kako je ta hudič lagal pri obravnavi, da sem se jaz prvi lotil Mrakovega! O, ti lupina repna zelena, le čakaj! Ta se jih bo pri prvi priložnosti nabral, da bo svoje koščice moral v culici domov nesti! Kaj za to, če me zapro! Če bi kradel, bilo bi me sram, če pa takega vraga, ki je potreben, malo oplazim po glavi, ni sramotno. Zakaj se pa laže tako nesramno? . . . Sedaj grem malo k Žnidariču pogledat; če greste z mano, plačam liter vina, da ne boste gledali tako hudo, kakor kak polomljen strah, ali pa štefan piva, meni je vse eno, kaj pije. Ali je surova voda, ali kuhana, to je vse eno . . . Ne greste? Kakor hočete, silil vas ne bom. Ukati pa pač smem, kaj ne?“

„Saj sem ti že povedal, da ne. Ali nimaš ušes?“

„No, pa ne bom, če ste že taki, pa ne bom. Vsaj ne boste mogli reči, da ne poznam manire in da sem res tako salamensko slab človek, kakor pravijo moji sovražniki . . . Seve, sovražnike ima vsak človek, tudi vi niste brez njih. Ste slišali?“

„Sem slišal, da, sedaj je pa že čas, da tudi ti enkrat slišiš in se spraviš naprej, žvirca pijana“, dé policaj osorno, prekriža roki na hrbtu in se obrne na drugo stran.

„Kako je gosposki!“ zagodrnja oni in se opoteka naprej . . . Komaj je dobro izginil za oglom, že prisopiha Krtačev komij v eni sapi.

„Slišite, zakaj ga pa niste zaprli, falota?“

„Koga?“

„No, onega Zemljanovega . . . Veste kaj govori po trgu?“

„Kaj takega?“

„Slišite, grozne reči. Človeka mora biti kar strah . . . Pravi namreč, da me bo na ulici počakal, s kolom pobil, razrezal na male koščke in paprika golaž napravil iz mene. Ali ni to nevarno pretenje? . . . Pravi, da sem pri obravnavi lagal, da sem ga jaz v kriminal spravil, da me je Mrakov podkupil, da sem govoril zanj dobro in da sem jaz sploh največji lump pod solncem . . . Pomislite vendar, jaz sem moral vendar tako govoriti, kakor sem videl in slišal“ . . .

„E, le nič se nebojte! Le naj poskusi, potem ga bomo pa že tako zamehurili, da svoj živ dan ne pride iz aresta“.

„Pa kaj je še pravil! Onemu Petelinovemu je rekel, da se je v zaparu naučil od enega anarhista — ki je bil ž njim skupaj zaprt — bombe delati, da bo naredil bombo, veliko kakor zeljnata glava, jo nabasal z liditom, ki je še veliko strašnejši, kakor dinamit, in jo vrgel v našo štacuno, kadar bom jaz notri.“

„O, le najvrže, potem bomo pa tudi mi njega vrgli v temnico. Še na vislice pride potem lump“.

„Ja, vraga potem, kaj mi pomaga potem, ko sem že mrtev! Zdaj ga zaprite zdaj! Človek res še življenja ni varen pred to hijeno pijano“ . . .

„Jejhatana, tepo se, pri Žnidariču se tepo, da je groza. Zemljanov Tone hoče vse pobiti!“

„Zemljanov Tone? Ta človek je pa res od samega vraga“. Črez nekaj minut ga že pelje policaj po trgu in tržki mesar Debeluh mu pomaga. Za levo roko ga drži redar, za desno mesar. „Vidiš, kako si neumen, Tone“, govori mu ta, „sedaj boš pa zopet sedel. Komaj si prišel iz luknje, alo pa že siliš nazaj“.

Kopa otrok se drvi za trojico, po hišah se odpirajo okna. „Kako me je ta vrag udaril, jezi se policaj in si briše krvavi nos „fant, to ti ne bo zastonj.“

Pred štacuno stoji Krtačev komij, široko razkoračen, gleda po trgu in obraz mu žari veselja . . .

UGANKE.

Razpisujemo danes

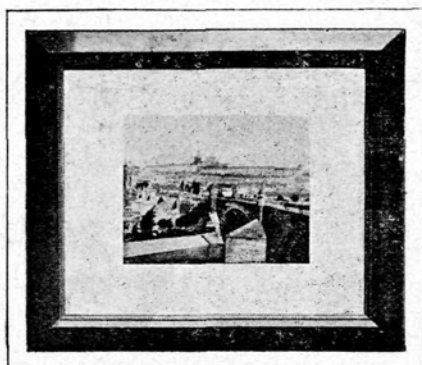
deseti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dopošljejo najkasneje do 20. oktobra. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ V PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

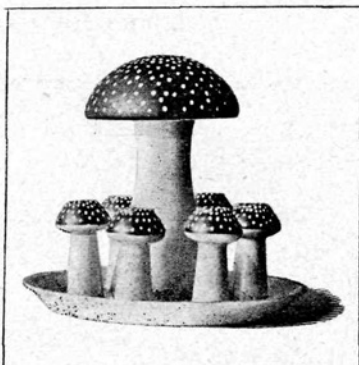
Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

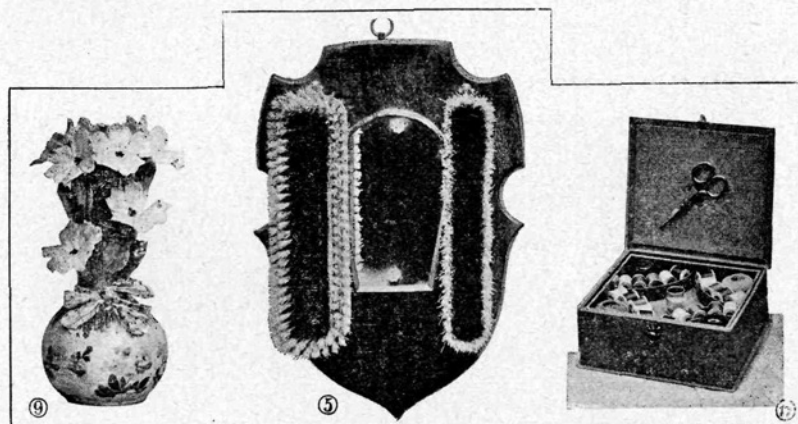
I. cena: **Ad. Liebscher: Karlištajnska Mat: Božja.**

20.

23.

Cene 50:

1. Ad. Liebscher: *Karlštajnska Mati Božja* (po sliki).
2. *Prešernove poezije* (krasno vezana knjiga).
3. *Jardiniera*.
4. *Pogled na Reko* (barvana slika v okvirju).
5. *Štetna garnitura* (po sliki).
6. A. Aškerc: *Zlatorog* (krasno vezana knjiga).
7. *Steklen pepelnik*.
8. *Pogled na Pulj* (barvana slika v okvirju).
9. *Dve okrasni vazi* (po sliki).
10. Z. Kveder-Jelovškova: *Iskre*.
11. *Steklenica s pokrovom*.
12. *Mali Lošinj na isterskih otokih* (barv. slika v okvirju).
13. *Figurina*.

14. H. Sienkiewicz: *Quo Vadis* (krasno vezana knjiga).
15. *Košarica za cvetlice*.
16. *Makarska v Dalmaciji*. (Barvana slika v okvirju).
17. *Šivalna skrinjica* (po sliki).
18. S. Jenko: *Pesni*.
19. *Kovinski črnilnik*.
20. *Hradčani v Pragi* (po sliki).
21. *Toaletna skrinjica*.
22. Borisov: *V zarji mladosti* (krasno vezana knjiga).
23. *Servis za liker v podobi gob* (po sliki).
24. *Pogled na Kotor* (barv. slika v okvirju).
- 25–30. *Posoda za kavo*: 3 skudelice s krožniki z napisi: „Vydova žitna kava.“

94. Kraljeva pot.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

pus	til	va	mi	si	Na	po	za	dar	v	ček
iz	me	pri	v	sel	le	ro	ru	kriv	ljen	fov
meh	stne	dar	ne	pav	po	pi	dno	de	in	mi
bi	kraš	ke	vi	Pri	sko	bla	vskl	čo	si	ce
ton	poln	pe	sa	bi	go	knil	ljen	pri	lo	sel
Zu	O	da	mo	pov	če	sem	za	div	ne	reš
čič	pan	vem	gel	an	ti	dov	skih	šev	kra	to

95. Tajinstveni napis.

Ivan Križman, Sv. Ivan.

**Tri, počí, lajaj —
med.**

96. Računska uganka.

Martin Leop. Grobelnik,
Celje.

Popotnik vpraša krčmarja: „Koliko let pa ima ta le Vaša mala?“ Krčmar se nasmehne ter pravi: „Moja žena je bila ravno 18 let stara, ko sva dobila to dete. Ako pa sedanja materina leta pomnožite s hčerkinimi, dobite Abrahamaovo starost, t. j. 175 let!“ Koliko je stara mati, kolika hčerka?

97. Uganka.

Fr. Prajnfalk, Litija.

t — bistra reka
k — skromna streha
t — strah groreč.

98. Homonim.

Slavko Slamnik, Malošče.

Kupi otrokom to za darilo, saj
si — — in dan — —.

99. Kvadrat.

Kristina Burja,
Ljubljana.

123

232

321

100. Uganka.

Jamez Pavšič,
Otaleč.

Poiščite v sledečih besedah znam pregor: bere, oves, rama, Una, nuna, Nane, nu.

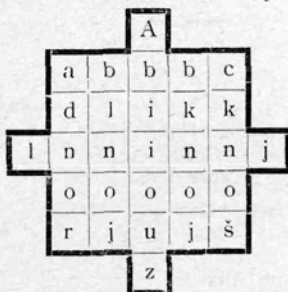
101. Uganka.

Janko Sraj, Železniki.

Deklica je vrgla k —
dekla je olupila r —.

102. Uganka.

V. Fr. Brenče, Velenje.

103. Uganka.

Fr. Rojec, Radovljica.

a	Soglasnik
a a a	vrsta zemlje
a a a c c	sok drevesa
e e e e i i i	poljska delavka,
i i j k l l l l l	državica
m n n n o o p	oprava za dete,
p r s s s	tkanina
v v v	uničevalka kovin
ž	samoglasnik

Črke po sredi navzdol povedo besedo, ki pomeni ideal vseh zavednih Slovencev.

Rešitve ugank v 9. številu.

83. Laž, žal. 84. Vladivostok. 85. Roka roko umiva, obe pa obraz.
86. Meso, osem. 87. Copato, lopato. 88. Niti-niti. 89. Drava, krava, trava.
90. Voda. 91. Adagio, madama, sladak, livada. 92. Konj jezdeca. 93. Kača,
Kana, kapa, kaša, kava.

82. Tecite urice moje
tecite kar naprej
da bo prejšnja minula,
da se zdanilo bo prej.

Dobitki devetega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. *Bonboniera*: Marija Tomec, gostil. Stari trg p. R.
 2. J. Kresnik: Zbrani spisi: Lidija Stanič, Gorica.
 3. *Okvir za fotografijo*: Marija Šega, Ljubljana.
 4. *Pogled na Opatijo*: Jožef Ratovnik, župan in posest., Legen.
 5. O. Zupančič: Čaša opojnosti. Wolf Kutnic, Slov. Bistrica.
 6. *Škrinjica za smodke*: Ivan Kyac, nadučitelj, Sv. Martin v. B. d.
 - 7—8. po 3 skudelice za kavo: Makso Hrovatin, posest., Ljubljana; Minka Hunek, Boh. Bistrica.
-

Listnica uredništva.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Pantovčak št. 5.

Diktantom: Pišite po eni strani in ne pošiljajte mi ravno preslabih stvari, ki včasih še koša ne zaslužijo. — **Pseudonimom.** Anonimne pošiljatve še berem ne. Liste pa, ki rabijo pseudonime, prosim da povsod na vsakem pismu napišejo pravo ime **in** pseudonim. Jaz res ne morem razločevati, kdo je Zvonkov, Štefanov, Ivanov, Pavlov, Zvonkovič, Stefanovič, Ivanovič in tako dalje! Najboljše je, če piše vsak pod svojim pravim imenom, dandanes pseudonimi drugod niso več moderni. — **Ugankarje** prosim, naj mi pošljejo kaj kratkih, zanimivih in dovtipnih ugank. — **Turin** naj takoj pošlje meni in administraciji svoj naslov, da bo dobil honorar. — **Vse prijatelje** našega lista prosim, da ga razširjajo in priporočajo povsod.

VSEBINA: GRIŠA: Pesem. IVAN LAH: Pripovedka. KSENIJ VERIN: Jaz bi rad rudečih rož... ZOFKA KVEDER-JELOVŠEK: Dogodbice. MARA IVANOVNA: Nič mar mi ni bilo... S. CELESTINA: V jesenskem mraku. ROMAN ROMANOV: V parku. Dr. K.: Grde napake. VASYL STEFANIK: Javorjevo listje. C. GOLAR: Zaljubljena pesem. SAMKO CVETKOV: Pesmi. BRANKO BRANKOVIČ: Vesne ni. JANKO LAURIN: Sonet. JOSIP KORBAN: Nedeljska idila. — Uganke.

Priznanja ostalih naših gg. odjemalcev:

Fr. P. Biščak, žel. čuvaj, Dol. Košana: Kolekciji Vaših izbornih izdelkov moram izreči posebno pohvalo. Tudi brez Vaše izvrstne žitne kave ne sme biti moja hiša niti en dan.

Henrik Bregant, šol. vodja, Plešivec: Vaša kava je res izborna — mislim, da bi se kmalu tu vdomačila. Blagovolite mi zopet na prednji naslov poslati vrečko s 5 kg.

Andrej Budja, posest., Mali Janišlvrh: Ker je Vaša žitna kava res prav izvrstna in tedaj ne moremo več brez nje biti. Pošljite nam zopet 5 kg.

Kristina Čedenik, babica, Bilčoves: Vaša kava mi zelo dobro vgaia. Nikdar več ne bodem brez nje, zato pridobim Vam zopet novega naročnika.

Nežka Dolenc, šivilja, Trzin: Vydrova žitna kava mi je pošla, prosim, pošljite mi zopet obratno 5 kg., ker ne morem prestajati brez nje. Nje fini okus se mi je jako priljubil. Na dalje prosim pošljite na naslov M. L. v D., ker omenjena gospa ne more prehvaliti Vaše žitne kave.

Angela Fabiani, Stanjel n. K.: Od vsih kav, kar sem jih skušala, je Vaša najboljša. Ko nam zmanka, moramo piti mleko, ker drugih ne moremo uživati. Škoda, da niso tudi pri nas prodajalne založene ž njo. Pošljite mi vrečo 5 kg.

France Gajšek, nadučitelj, Kaloblje: Pošljite mi pod navedeno addresso 5 kg Vydrove žitne kave. Vydr. žit. kave smo se tako privadili, da ne moremo več brez nje biti.

Fanči Hafner, Skofjaloka: Prepričala sem se sama, da so Vaše juhne konzerve v resnici nekaj izbornega, vsled finega okusa, kakor tudi radi hitre in enostavne priprave. Pošljite mi tudi dve steklenici juhnega pridataka in eno škatljo „Ambo“. To oboje je posebno dobro, osobito „Ambo“ sedaj ko je človek zmeraj žejen.

Katarina Hafner, sopr. c. kr. pošt. oficijala, Gorica: Pošljite mi 100 komadov izbornih šumečih bonbonov „Ambo“.

Alojzij Huter, župnik, St. Lipš: Malinov grog je nekaj izvrstnega, osobito za goste.

Ivan Jezovšek, nadučitelj, Št. Lovrenc: Na Vaš zadni dopis naznanjam da še vedno uporabljam Vašo izvrstno kavo, ktero tudi vsakemu najtopleje priporočam. Kava mi še ni bila pošla, zato je nisem tako dolgo naročil. Ostanem stalen odjemalec.

Janja Jobova, učiteljica, Leskovec: Vaši izdelki so vse hvale vredni. **V. Keržišnik**, obč. obhodnik, Naklo: Vaš juhni pridelek prekosi vse druge izdelke te vrste.

Jurij Končnik, rokodelec, Velenje: Ker mi Vaša „Vydrova žitna kava“ zelo ugaja, jo že tretkrat naročam.

Ivan Lovšin, kaplan, St. Janž: Blagovolite mi poslati Vaših že svetovno znanih bonbonov (sledí naročilo).

Peter Markovič, akad. slikar, Breg: Pokusil sem že različne kave, ali tako dobrega okusa ni imela nobena, kakor ga ima Vaša žitna kava, zatoraj mi je dolžnost jo povsod priporočati.

Jakob Mächtig, sedlar, Gornji grad: Pošljite mi 3 škatlje šumečih bonbonov „Ambo“, ker je to izvrstna pijača v tej vročini.

Franja Mislej, gost., Postojna: Prosim, pošljite kmalu na naročeni naslov. Kava je izvrstna, hočemo jo prav pridno na vse strani priporočati.

Ivan Murnik, posestnik, Grahovo ob Bači: Izvolite mi zopet poslati eno škatljo šumečih bonbonov, ker mi izvrstno ugajajo. Vaše izdelke bodem vsakomur priporočal.

Janez Pavšič, organist, Otalež: Vaši izdelki so izvrstni, zlasti nam ugajajo juhne konzerve.

Ciril Petek, ravnat. asistent, Reisenberg: Vaše izdelke sem sprejel, ter sem bil vsled njihove fine kakovosti uprav presenečen.

Franč Robar, posest., Sv. Jernej: Prosim, pošljite mi zopet na trimesečni rok Vaše povsod priljubljene žitne kave.

Vydrova továrna hranil v Prahi VIII.

izdeluje in priporoča:

~ VYDROVI ~ juhni pridatek

zboljša v vsaki juhi okus, ker postane po njem močna. Vodna juha dobi po njem tak okus, kot bi bila mesna.
1/2 kg v steklenici K 3:50.

Cena za Vydrovo žitno kavo se razume že s poštino vred. Ostale svoje izdelke pošiljamo le takrat poštine prosto, če se jih vzame vsaj za K 6.—.

~ VYDROVE ~ juhne konzerve.

V 5 minutah je pa gotova imenitna juha: grahova, lečna, gobova, rižova in rezančna.
1/2 kg vsake vrste K 1:50.

Naši masleni oblati

so izdelek brez tekmecev. Drago blago, toda izvrstnega okusa.

Škatlja s 25 kosi K 2.—.

Dessert délicat, oblati, napolnjeni z medovim kremom.
1 škatlja s 50 kosi K 3.—.

POSKUSITE!

Celo kolekcijo svojih izdelkov pošiljamo in dajemo:

1 stekleničico juhnega pridatka K —60
5 juhnih konzerv, gobova grahova, riževa, lečna in rezančna 150
Oblati (6 vrst) 0:62
Sumeči bonboni „Ambo“ in s „Sidrom“ 0:32
1 stekleničica malinovega groga 0:36
Buhtin 0:10
zavijanje in zabojček 0:20
Skupaj K 3:70

Poštino plačamo mi tukaj in jo zaračunimo.

Vydrovi malinovi grog

je v vsakem oziru boljši, kot čaj. V kozarec tople vode nekaj koščkov sladkorja, 4 žličice malinovega groga in imenitna pižaja je gotova.

Steklenica K 2.—.

= Buhtin =

je dodatek za pecivo. Gospodinja dobi v njem vse, kar je potrebno za dobre kolače.

5 zavojčkov K —50.

Šumeči bonboni

Ambo * s sidrom

Škatlja s 50 kosi K 2.—. Škatlja s 50 kosi K 2.—.

Zajamčeno, daso izdelani natančno po zakonu o živilih.

Kemično nadzorstvo.

Ves naš zavod je pod kemičnim nadzorstvom inž. kem. J. Koblica, zaprišenega kemika za živila v Prahi; v tem oziru moremo toraj podati kakoršnokoli si bodi jamstvo za popolnost svojih izdelkov glede na zakon o živilih.

Vydrova továrna hranil
v Prahi VIII.

Domači Prijatelj,

je naš mesečník, katerega pošiljamo zastoj vsem svojim odjemalcem.

3 v znamka,
če na drugi
strani razven na-
ročila ni pripí-
sane nikake pri-
pombe,
sicer pa 5 vin.

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.

(C. k. poštai urad, Praga 22.)

Pripravno --- --- --- steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. A gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 44 v, poštino pa tu plačamo in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Blagovolite porabiti pri naročanju!

Dne-----

Pošljite na moj nastov 5 kg Vydrove žitne kave za 4 K 50 v poštine prosto in brez povzetja. — List „Domači Prijatelj“ bom dobival zastonj.

Naslov:

To ni prav,

če se smatra Vydrovo žitno kavo za pijačo samo za otroke. Sama da, toda mešana z zrnato je tudi za odrasle člene v družini izvrstna pijača.

Računajte tudi, koliko se z njo prihrani: vzemimo na primer polovico zrnate kave. Kupimo torej najboljšo vrsto za 3 K 60 v. S požiganjem izgubimo 20%, tako da velja 1 kg požgane zrnate kave 4 K 32 v, $\frac{1}{2}$ kg torej 2 K 16 v. Zraven $\frac{1}{2}$ kg Vydrove žitne kave 45 v; 1 kg te zmesi velja torej 2 K 61 v. Kupite za ta denar 1 kg žgane zrnate kave in presodite, cenjene gospodinje, kako je dobra Vydrova žitna kava za vsako gospodinjstvo. Ne samo zaradi prihranka, vsaj ta marsikje neigra take vloge, toda ta okus!

Gotovo nas pohvalite!